

дозволить вирішити проблеми його функціональності та комфортності шляхом гармонійного поєднання у системі "людина-одяг-середовище".

ЛІТЕРАТУРА

1. Колосніченко О.В. Формоутворення одягу спеціального призначення як об'єкта дизайн-діяльності : монографія. Київ : КНУТД, 2018. 420 с.
2. Остапенко Н. В., Луцкер Т. В., Рубанка А. І., Колосніченко О. В. Узагальнена систематизація виробів спеціального призначення. *Теорія та практика дизайну*. 2016. Вип. 10. С. 122-143.
3. Колосніченко М. В., Струмінська Т. В. Естетична складова при розробці комплектів спеціального одягу. *Теорія та практика дизайну. Технічна естетика*. 2019. Вип. 8. С. 269-274.

УДК 687.152:7.012

Приходько Ірина Олександрівна
кандидат технічних наук, доцент

Навольська Лілія Василівна

доктор філософії з дизайну, доцент кафедри моди та стилю

Остапенко Наталія Валентинівна

доктор технічних наук, професор,

декан факультету мистецтв і моди,

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБКА ВИМОГ ДО КОРПОРАТИВНОГО ОДЯГУ ПРОВІДНИКІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Вступ та постановка завдання. Останніми роками у суспільстві відчуваємо потребу до створення нових різновидів одягу разом із зростаючим попитом на сучасні дизайнерські вподобання. Навіть за відсутності зайвих коштів у споживчому кошику, громадська думка схильється до визначення, що "краса врятує світ". Можна із впевненістю зазначити, що потреба у моді окреслюється світом навколо, що й стало основною метою представленою дослідження – саме тому корпоративний одяг все більш стає визитівкою бренду. Актуальність обраного напрямку визначено продовженням наукових досліджень кафедри моди та стилю (ергономіки і проектування одягу) КНУТД, де підкреслено важливість створення уніформи працівників залізничного транспорту України.

Аналіз існуючого корпоративного одягу провідників Укрзалізниці дозволив встановити, що чоловічий та жіночий асортимент мають ряд недосконалостей щодо параметрів формоутворення та естетичного вигляду. Відмінними ознаками між корпоративним одягом провідників інших країн та провідників "Укрзалізниці" є: оформлення низу блузки (або сорочки), довжина спідниці, кількість функціональних елементів тощо. Відсутні і такі вироби: жіноча та чоловіча жилетка, сорочка з довгими рукавами, блузка з довгими рукавами, жіночі штани, що потребує розширення різновидів виробів при формуванні асортиментних рядів корпоративного одягу. Наведений аналіз корпоративного одягу провідників інших країн дав можливість зрозуміти, що потрібно вносити зміни у існуючий корпоративний одяг провідників залізничного транспорту, оскільки він має ряд естетично-конструктивних недосконалостей, що створює проблеми при його експлуатації.

Результати дослідження. Серед працівників рухомого складу пасажирського залізничного транспорту провідники є найчисленнішою групою, але умови їх праці та стан здоров'я є недостатньо вивченими. Залізничні професії належать до категорії шкідливих. Праця провідників потягів пасажирського залізничного сполучення пов'язана з постійним впливом на організм низки фізичних, хімічних, біологічних, психологічних та інших чинників: різка зміна температурного режиму, шум, вібрація, запиленість, підвищений рівень мікробної забрудненості повітря та вагонів, порушення режиму сну та відпочинку, психофізіологічні й нервово-емоційні навантаження тощо [1-4].

Небезпека для роботи та здоров'я працівників і пасажирів є загроза аварій, що виникають при використанні неякісного, застарілого обладнання, порушення технології проведення небезпечних робіт тощо. Результатом аналізу виробничої діяльності провідників стала запропонована номенклатура небезпечних та шкідливих виробничих чинників (НШВЧ). Розвиток промислових технологій посилює дію НШВЧ, що потребує підвищеного рівня захисту людини шляхом використання нових конструктивно-технологічних рішень та матеріалів для одягу. Таким чином, доцільно постійно удосконалювати процеси проектування та виготовлення корпоративного одягу з метою підвищення рівня його якості.

Критичний огляд сучасного стану проблеми створення існуючого корпоративного одягу виявив необхідність його удосконалення. Його проектуванню повинна передувати розробка науково-обґрунтованих вимог до нього. Вимоги до характеристик корпоративного одягу мають задовольняти окремі сторони

споживання і виробництва. У зв'язку з цим їх можна розділити на споживчі та виробничі. Доцільність виробництва та збуту визначає соціальні якості виробу.

Корпоративний одяг для провідників Укрзалізниці повинен відповідати комплексу жорстких і суперечливих вимог, обумовлених його функціональним призначенням. Аналіз існуючого корпоративного одягу дозволив встановити, що він не в повній мірі враховує реальні умови праці, сковує рухи. Також слід зазначити, що існуючий пакет матеріалів не диференційовано відповідно топографії дії різних НШВЧ, їх інтенсивності тощо. Основною складовою процесу проектування нових різновидів корпоративного одягу для провідників Укрзалізниці є розробка конструктивно-технологічного рішення в кожній конкретній проектній ситуації. Отже, корпоративний одяг для провідників Укрзалізниці повинен мати ергономічну та естетичну конструкцію для забезпечення максимально можливого рівня захисту, зручності та належного зовнішнього вигляду.

Корпоративний одяг для провідників Укрзалізниці повинен: забезпечувати належний ступінь захисту від усіх видів небезпеки; мати таку конструкцію, яка максимально забезпечуватиме можливий рівень ергономічності та естетичності; не створювати ускладнень для виконання роботи; забезпечувати "нешкідливість", тобто не створювати додаткових факторів ризику; забезпечувати максимально можливий рівень комфорту; мати максимально припустиме обмеження рухів, положення або чуттєвого сприйняття провідника і не викликати рухів, які можуть становити небезпеку для нього або пасажирів; забезпечувати можливість правильної посадки на тілі та залишатися в правильному положенні протягом усього часу використання незалежно від умов оточуючого середовища, рухів та положення провідника; бути сумісними з іншими існуючими виробами; нести інформацію про посаду, сферу застосування; забезпечувати легке розпізнавання серед інших працівників; мати можливість подовження терміну експлуатації, що забезпечується можливістю ремонтоздатності чи заміни окремих деталей корпоративного одягу; забезпечувати стабільні розміри та форму протягом заданого терміну експлуатації; мати конструкцію корпоративного одягу, яка має забезпечувати просте та правильне його одягання; забезпечувати комфортний мікроклімат підодягтового простору. Дотримання цих вимог при проектуванні та виготовленні корпоративного одягу для провідника Укрзалізниці забезпечує високу ефективність роботи і зменшує вплив негативних факторів оточуючого середовища на людину. Корпоративний одяг провідників має відповідати функціональному призначенню, мати здатність не перешкоджати рухам, забезпечувати легкий догляд (прання), тканина повинна володіти стійкістю до стирання, механічних пошкоджень тощо.

Аналіз корпоративного одягу та вимог до нього дав змогу встановити асортиментний ряд, який складається з піджаків, жакетів, жилетів, блузок, сорочок, штанів, спідниць тощо. Залежно від умов, ці вироби використовують у певної комплектації. На підставі здійсненого аналізу запропоновано номенклатуру показників якості корпоративного чоловічого та жіночого одягу провідників окремо для плечових і поясних виробів. За результатами попередніх розрахунків з 39 запропонованих показників виокремлено 19 вагомих показників для плечових виробів (піджак, жакет); 16 вагомих показників з 38 – для блузки і сорочки, 16 з 30 – для чоловічого поясного виробу (штани), 15 з 29 – для жіночого поясного виробу (спідниця) [1, 2]. Показники надійності характеризують здатність матеріалу або одягу виконувати задані функції, зберігаючи при цьому свої експлуатаційні показники у заданих межах впродовж визначеного проміжку часу. Показники ергономічності характеризують систему "працівник - корпоративний одяг – виробниче середовище", яка містить складники, що взаємодіють між собою, а саме: людину, комплекти корпоративного одягу і середовище, в якому реалізується діяльність працівника. Конструктивно-технологічні показники визначають технологічність конструкції виробу, затрати праці та терміни виготовлення виробу. Технологічність виготовлення одягу визначається можливістю використання в процесі виробництва оптимальних та економічних технологічних процесів, найбільш вдалих прийомів та способів обробки виробів. Показники естетичності відіграють важливу роль в оцінці зовнішнього вигляду та художньо-колеристичного оформлення матеріалу або корпоративного одягу. Серед показників економічності варто відмітити рентабельність, собівартість виробу, витрати по догляду за виробом. Тому, нами запропоновано номенклатуру показників якості корпоративного чоловічого та жіночого одягу провідників [1, 2].

У комплексі споживчих властивостей комплекту корпоративного одягу, вагомість показника чи вимоги характеризується коефіцієнтом. Значення коефіцієнтів вагомості показників якості встановлюється методом експертних оцінок шляхом присвоєння рангової оцінки вагомості n показників. Найбільш вагомий показник позначають рангом $R = 1$, а найменш вагомий – $R = n$. Після аналізу одержаних коефіцієнтів вагомості та статичних критеріїв встановлюються оцінки вагомості показників якості.

Особливістю розробленої номенклатури є перелік і зміст всіх вимог споживчого рівня, які характеризуються сукупністю показників, що визначають безпосередньо суспільними та індивідуальними цінностями для споживача. Функціонально-ергономічне обґрунтування проектних рішень має домінуюче значення в забезпеченні відповідності корпоративного одягу провідників умовам

його експлуатації. У розробці вимог застосовано підхід, який врахував вивчення наявних різновидів вітчизняних та закордонних аналогів, особливості виробничої діяльності, характер травмувань і профзахворювань, умови праці, наявні небезпечні та шкідливі чинники, які впливають безпосередньо на працівника. Номенклатуру показників якості запропоновано окремо для плечових і поясних виробів. Такий підхід дає можливість визначити рівень показників якості під час проектної розробки комплектів корпоративного одягу.

Висновки. Дослідженнями виявлено, що серед існуючих професій ПАТ "Укрзалізниця", однією з пріоритетних є провідники, корпоративний одяг яких є важливою презентаційною ознакою. Виявлено внутрішню єдність елементів і традиційність корпоративного одягу провідників, що дозволяє розпізнати його серед працівників інших професій. Визначено сукупність чинників трудового процесу і оточуючого середовища, в якому здійснюється діяльність провідника. Також систематизовано інформацію щодо різновидів існуючого корпоративного одягу для провідників. Визначено, що вироби не повною мірою відповідають рівню вимог та мають недоліки, оскільки не завжди враховують особливості діяльності провідників, призначення та умови експлуатації. Виявлено, що інформативна база для проектування та виготовлення корпоративного одягу є недостатньою. Аналіз асортименту існуючих різновидів корпоративного одягу провідників дав змогу встановити, що найбільшим попитом користуються комплекти, що складаються з піджака, жакета, сорочки, блузки, штанів, спідниці. Систематизовано одяг за відповідними ознаками: силует, покрій, конструктивно-декоративні елементи, технологічні особливості комплектів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Приходько-Конonenко І.О., Колосніченко О.В., Креденець Н.Д. Дизайн фірмового одягу корпорацій: естетичний та ергономічний аспекти. Дизайн одягу в полікультурному просторі : монографія / М. В. Колосніченко, К. Л. Пашкевич, Т. Ф. Кротова та ін. Київ : КНУТД, 2020. С. 203-218.
2. Kolosnichenko O., Yakovlev M., Prykhodko-Kononenko I., Tretyakova L., Ostapenko N., Pashkevich K., Ripka G. Study of dominant quality indicators of materials and designs of railroadconductors' uniforms. *Vlákna a textil*. 2020. 3(27). P. 90-96.
3. Остапенко Н.В., Луцкер Т.В., Колосніченко О.В., Третьякова Л.Д. Розробка елементів спеціального захисного одягу на основі принципів трансформації. *Теорія та практика дизайну*: зб. наук. пр. К.: "Дія", 2015. Вип. 8: Технічна естетика. С. 204-216.

4. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навч. посібник / М. В. Колосніченко та ін. Київ : ПП "НВЦ "Профі", 2014. 386 с.

УДК 687.03:687.157

Яловий Віталій Васильович

аспірант кафедри моди та стилю

Омельченко Ганна Віталіївна

кандидат технічних наук, доцент кафедри моди та стилю

Колосніченко Марина Вікторівна

доктор технічних наук, професор,

професор кафедри моди та стилю,

Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕПЛОВОГО ОПОРУ ПАКЕТІВ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТЕПЛОЗАХИСНОГО ОДЯГУ РІЗНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Вступ та постановка завдання. Виконання людиною робіт в різноманітних умовах низьких та високих температурах навколишнього середовища вимагає наявності надійного теплозахисного спеціального одягу. Досвід експлуатації спецодягу та статистика травмувань працюючих свідчать, що існуючі види спецодягу мають низкі показники якості, надійності, ергономічності та не забезпечують достатнього рівня захисту від комплексу шкідливих чинників виробничого середовища, що вимагає науково обгрунтованих підходів до його створення. Також відомо, що однією із основних функцій побутового одягу для захисту від холоду є підтримання теплового балансу з метою забезпечення температурного гомеостазу людини.

Результати дослідження. Для збільшення термічного опору одягу, який використовується при низьких температурах навколишнього середовища, необхідно: підібрати певні види матеріалів для шарів пакету, які здатні забезпечити й технологічні вимоги; визначити раціональну конструкцію пакету утеплювального шару і кількість шарів в одязі. Типовий пакет матеріалів побутового верхнього зимового одягу, як правило складається з тканини верху, утеплювальної прокладки та підкладки.

За функціональним розподілом щодо забезпечення теплоізоляційних характеристик одягу найбільшу питому вагу має саме утеплювальна прокладка, яка вирізняється за своїми